

Załącznik nr 3. Zestawienie działań z Programu Ochrony Powietrza dla strefy

Obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego

Podłączenie do sieci ciepłowniczej lub wymiana na ogrzewanie gazowe, elektryczne, pompy ciepła lub nowoczesne piece retortowe mieszkań ogrzewanych indywidualnie (głównie piecami węglowymi) w zabudowie wielorodzinnej oraz jednorodzinnej w miastach strefy dolnośląskiej.

KOD DZIAŁANIA		DssDsZSO
Tytuł działania naprawczego		Obniżenie emisji z ogrzewania indywidualnego
Lokalizacja działania		Gminy miejskie i miasta na prawach powiatu, gdzie wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu zawieszonego PM10, a jako przyczynę zidentyfikowano emisję z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi, w których konieczna jest redukcja tego typu emisji o minimum 20% w stosunku do poziomu określonego w POP dla strefy dolnośląskiej
Szczegół administracyjny, na którym można podjąć dany środek		lokalny
Jednostka realizująca zadanie		Organy wykonawcze w gminach, wspólnoty mieszkaniowe
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń		długoterminowe
Planowany termin wykonania		Grudzień 2023
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze		Źródła związane z mieszkalnictwem i usługami
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN		Od 192 do 220 (w zależności od wybranego wariantu)
Szacowany efekt ekologiczny	PM10 [Mg/rok]	3 360,5
	B(a)P [kg/rok]	361,6
Źródło finansowania		Własne samorządu, właściciele budynków, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne fundusze (w tym europejskie), Bank Ochrony Środowiska, RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020

Wzrost efektywności energetycznej miast i gmin

Systematyczna wymiana starych, niskosprawnych kotłów, w których spalane jest paliwo stałe (węgiel) na nowoczesne kotły wysokiej sprawności (retortowe lub gazowe, elektryczne, pompy ciepła) lub włączanie budynków do istniejących sieci ciepłych oraz termomodernizacja budynków, w których dokonano wymiany źródła ciepła w celu zwiększenia ich efektywności energetycznej na terenie strefy dolnośląskiej.

KOD DZIAŁANIA	DssDsWEEG
Tytuł działania naprawczego	Wzrost efektywności energetycznej miast i gmin
Lokalizacja działania	Województwo dolnośląskie
Szczegół administracyjny, na którym można podjąć dany środek	lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Organy wykonawcze w gminach, wspólnoty mieszkaniowe
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	długoterminowe
Planowany termin wykonania	Według indywidualnych harmonogramów
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Źródła związane z mieszkalnictwem i usługami
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Według indywidualnych kosztorysów
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródło finansowania	Własne samorządu, właściciele budynków, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne fundusze (w tym europejskie), Bank Ochrony Środowiska, RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020

Modernizacja i remonty dróg

Gminy miejskie i miasta na prawach powiatu, gdzie wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu zawieszzonego PM10, a jako przyczynę zidentyfikowano emisję z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi, w których konieczna jest redukcja tego typu emisji o minimum 20% w stosunku do poziomu określonego w POP.

KOD DZIAŁANIA	DssDsMRD
Tytuł działania naprawczego	Modernizacja i remonty dróg
Lokalizacja działania	Modernizacja i remonty dróg na terenie miast województwa dolnośląskiego, w tym szczególnie likwidacja nawierzchni nieutwardzonych, gruntowych
Szczegół administracyjny, na którym można podjąć dany środek	lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiedni Zarządcy Dróg w miastach
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	długoterminowe
Planowany termin wykonania	Według indywidualnych harmonogramów
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	transport
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Według indywidualnych kosztorysów
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródło finansowania	Własne samorządu, WFOŚiGW, NFOŚiGW, inne fundusze (w tym europejskie), Bank Ochrony Środowiska, RPO Województwa Dolnośląskiego na lata 2014-2020 i inne fundusze

Czyszczenie ulic

Czyszczenie ulic na mokro w okresie wiosna-jesień (z częstotliwością najlepiej 1 raz w tygodniu, przy braku opadów atmosferycznych).

KOD DZIAŁANIA	DssDsMMU
Tytuł działania naprawczego	Czyszczenie ulic
Lokalizacja działania	Ulice o największym natężeniu ruchu pojazdów w miastach strefy dolnośląskiej, ulice o małym natężeniu ruchu pojazdów po okresie zimowym
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiedni Zarządcy Dróg w miastach
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	krótkoterminowe
Planowany termin wykonania	Realizacja ciągła
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	transport
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w PLN/km	100-600
Szacowany efekt ekologiczny [Mg/rok]	Ok. 300 Mg PM10/rok
Źródło finansowania	Własne samorządu

Rozwój Zintegrowanego Systemu Kierowania Ruchem Ulicznym

Utworzenie zintegrowanego systemu kierowania ruchem ulicznym, mającego na celu między innymi: upłynnienie ruchu, stworzenie możliwości uprzywilejowania transportu zbiorowego. Rozwój metod i środków nadzoru ruchu pojazdów na liniach komunikacyjnych.

KOD DZIAŁANIA	DssDsSKR
Tytuł działania naprawczego	Rozwój Zintegrowanego Systemu Kierowania Ruchem Ulicznym
Lokalizacja działania	Miasta strefy dolnośląskiej
Szczegół administracyjny, na którym można podjąć dany środek	lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiedni Zarządcy Dróg w miastach
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	długoterminowe
Planowany termin wykonania	Według indywidualnych harmonogramów
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	transport
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	100
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródło finansowania	Własne samorządu, zarządcy dróg, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko

Ograniczenie emisji niezorganizowanej pyłów z kopalni

Nasadzenia pasów ochronnych zieleni wokół kopalni kruszyw w celu przeciwdziałania lub ograniczenia emisji wtórnej, jeżeli istnieją warunki terenowe i realizacyjne.

Zraszanie obszarów o nadmiernym pyleniu w kopalniach kruszyw, szybkie reagowanie w sytuacjach nadmiernego pylenia.

KOD DZIAŁANIA	DssDsEnk
Tytuł działania naprawczego	Ograniczenie emisji niezorganizowanej pyłów z kopalni
Lokalizacja działania	Miasta strefy dolnośląskiej
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiednie podmioty gospodarcze
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	krótkoterminowe
Planowany termin wykonania	Według indywidualnych harmonogramów
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	inne
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Według indywidualnych kosztorysów
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródło finansowania	Zarządcy kopalniami, WFOŚiGW, własne samorządu

Monitoring inwestycji budowlanych pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu

Obniżenie emisji pyłu pochodzącej z inwestycji budowlanych poprzez:

- kontrole czystości kół w pojazdach wyjeżdżających z placów budów;
- kontrole czystości ulic przy wyjazdach z placów budów;
- kontrole zabezpieczeń przeciwko pyleniu i roznoszeniu odpadów (np. styropianu) z terenu inwestycji budowlanych oraz w trakcie przewożenia materiałów sypkich.

KOD DZIAŁANIA	DssDsIB
Tytuł działania naprawczego	Monitoring inwestycji budowlanych pod kątem ograniczenia niezorganizowanej emisji pyłu
Lokalizacja działania	Gminy miejskie i miasta na prawach powiatu, gdzie wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu zawieszonego PM10, a jako przyczynę zidentyfikowano emisję z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi, w których konieczna jest redukcja tego typu emisji o minimum 20% w stosunku do poziomu określonego w niniejszym programie, określonych w POP.
Szczegół administracyjny, na którym można podjąć dany środek	lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Odpowiednie instytucje kontrolne zgodnie z kompetencjami
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	krótkoterminowe
Planowany termin wykonania	2014-2024
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Transport, inne
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	-
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródło finansowania	-

Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miast

Zwiększanie udziału zieleni w przestrzeni miast, szczególnie poprzez:

- wprowadzanie nowych obszarów zieleni wzdłuż szlaków komunikacyjnych;
- nasadzenia krzewów na istniejących skwerach, zieleńcach.

KOD DZIAŁANIA	DssDsZk
Tytuł działania naprawczego	Zwiększenie udziału zieleni w przestrzeni miast
Lokalizacja działania	Gminy miejskie i miasta na prawach powiatu, gdzie wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu zawieszzonego PM10, a jako przyczynę zidentyfikowano emisję z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi, w których konieczna jest redukcja tego typu emisji o minimum 20% w stosunku do poziomu określonego w niniejszym programie, określonych w POP.
Szczelbel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny, regionalny
Jednostka realizująca zadanie	Zarządcy dróg i zieleni w miastach
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	długoterminowe
Planowany termin wykonania	2014-2024
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	Transport
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Według indywidualnych kosztorysów
Szacowany efekt ekologiczny	Zmniejszenie emisji pyłu zawieszzonego PM10 oraz B(a)P z komunikacji poprzez wchłanianie i izolację przez zieleń
Źródło finansowania	Własne samorządu

Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego

Stosowanie odpowiednich zapisów, umożliwiających ograniczenie stężeń pyłu zawieszonego PM10 oraz B(a)P, w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego dotyczących np. układu zabudowy zapewniającego przewietrzanie miast, wprowadzania zieleni izolacyjnej (szczególnie wzdłuż ciągów komunikacyjnych), zagospodarowania przestrzeni publicznej, reorganizacji układu komunikacyjnego oraz wprowadzeniu stref zamkniętych dla ruchu samochodowego w ścisłym centrum miasta, konieczności budowy ścieżek rowerowych lub ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż nowo budowanych dróg.

KOD DZIAŁANIA	DssDsPZP
Tytuł działania naprawczego	Zapisy w planach zagospodarowania przestrzennego
Lokalizacja działania	Gminy miejskie i miasta na prawach powiatu, gdzie wystąpiło przekroczenie wartości dopuszczalnej pyłu zawieszonego PM10, a jako przyczynę zidentyfikowano emisję z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi, w których konieczna jest redukcja tego typu emisji o minimum 20% w stosunku do poziomu określonego w niniejszym programie, określonych w POP.
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny
Jednostka realizująca zadanie	Rady Miast
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	długoterminowe
Planowany termin wykonania	-
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	inne
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN	Środek o charakterze regulacyjnym
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródło finansowania	

Edukacja ekologiczna

Akcje edukacyjne mające na celu uświadamianie społeczeństwa w zakresie: korzyści jakie niesie dla środowiska korzystanie ze zbiorowych systemów komunikacji lub alternatywnych systemów transportu (rower, poruszanie się pieszo), szkodliwości spalania odpadów w paleniskach domowych, korzyści płynących z podłączenia do scentralizowanych źródeł ciepła, termomodernizacji, promocji nowoczesnych niskoemisyjnych źródeł ciepła, i inne.

KOD DZIAŁANIA	DssDsEEk
Tytuł działania naprawczego	Edukacja ekologiczna
Lokalizacja działania	Strefa dolnośląska
Szczebel administracyjny, na którym można podjąć dany środek	Lokalny, regionalny
Jednostka realizująca zadanie	Organy wykonawcze w gminach, organizacja i stowarzyszenia ekologiczne
Skala czasowa osiągnięcia redukcji stężeń	średnioterminowe
Planowany termin wykonania	Realizacja ciągła
Kategoria źródeł emisji, której dotyczy działanie naprawcze	inne
Szacunkowa wysokość kosztów realizacji działania w mln PLN/rok	0,3
Szacowany efekt ekologiczny	Brak możliwości oszacowania
Źródło finansowania	Własne samorządu, WFOŚiGW, organizacje i stowarzyszenia ekologiczne